

VIII. За книжовния животъ по времето на първитѣ Асѣневци се знае съвсемъ малко. Къмъ царуването на царъ Иванъ Асѣня II ще трѣбва да се отнесе, изглежда, т. н. „Добрейшово Евангелие“⁹⁷⁾, въ което е отбелязана отъ по-късна ржка годината 1221, вѣроятнo възъ основа на по-стара бележка⁹⁸⁾. Извънредно важенъ е т. н. „Болонски псалтирь“, запазенъ въ библиотеката на Августинския манастиръ въ гр. Болоня⁹⁹⁾. Въ този Псалтирь на л. 128 се чете приписката: **помѣни гди раба своѣа Ивсифа и Тихотѣ, съшавша книгѣ снѣж сѣ вѣжнѣж помощнѣж и свѣтѣжнѣж вѣж приснодѣвѣж Марнѣж. Писашѣ же сѣ въ Охридѣ градѣ, въ селѣ рекомѣнѣж Равнѣ при цѣи Асѣни влѣгарѣскѣмѣ**¹⁰⁰⁾. Стариятъ споръ между ученитѣ, дали упоменатиятъ „царъ Асѣнь“ е Асѣнь I (1187—1196) или Иванъ Асѣнь II¹⁰¹⁾, трѣбва да се реши въ полза на втория владѣтель. Употрѣбата на името Асѣнь за обозначаване на Иванъ Асѣня II е обичайно въ славянскитѣ, византийскитѣ и западнитѣ извори¹⁰²⁾. Написването на Псалтира, прочее, трѣбва да

⁹⁷⁾ За неговитѣ украси вж. проф. Б. Филовъ, Старобългарската живопись презъ XIII и XIV в. (= БИБ, III. 1, 1930), с. 88 сл.; Geschichte der altbulgarischen Kunst bis zur Eroberung des bulg. Reiches durch die Türken (Berlin-Leipzig 1932), p. 80 sqq., tab. 40 b, 41 a.

⁹⁸⁾ Вж. Б. Цоневъ, История на българския езикъ. А. Обща частъ, т. I. (София 1940), сс. 176—178. Любопитно е, че въ една приписка (вж. Цоневъ, п. с., с. 177) се споменува личното име Стрѣсо; за него вж. проф. П. Мутафчиевъ, Владѣтелитѣ на Просѣкъ (= СБАКН, I. 1913), с. 44 сл.; Златарски, п. с., с. 270 сл.

⁹⁹⁾ Най-доброто издание принадлежи на покойния V. Jagić, Словѣнската псалтырь, Psalterium Vindobonense (Vindobonae, Berolini, Petropoli 1907); общо и за другитѣ изследвания вж. у Цоневъ, п. с., сс. 171—172.

¹⁰⁰⁾ За приписката вж. Цоневъ, п. т., с. 171, преиздадена отъ проф. Мутафчиевъ, п. с., с. 16 бел. 1; Иречекъ, История на българитѣ. Поправки и добавки, с. 167; между отдѣлнитѣ издания има малки различия.

¹⁰¹⁾ И. И. Срезневскій, Древніе славянскіе памятники юсоваго писма (СПб 1868), сс. 127—128, отнася паметника къмъ времето на Асѣня I; ср. сжшо проф. П. Мутафчиевъ, п. с., с. 16 бел. 1. Напротивъ, Jagić, ор. с., р. 797; В. Н. Щепкинъ, Болонская Псалтырь (СПб 1906), сс. 3-8; К. Иречекъ, История на българитѣ (София) [1928], с. 335 бел. 12 и История на българитѣ. Поправки и добавки, с. 167, отнасятъ паметника къмъ 1230—1241 год., докато Цоневъ, п. с., сс. 171/2, не изказва опредѣлено мнение.

¹⁰²⁾ Самъ Иванъ Асѣнь II се подписва така въ Ватопедската и въ Дубровнишката грамоти: † **Асѣнь цѣрь влѣгарѣмѣж и грѣхомѣж** (вж. Й. Ивановъ, Български старини изъ Макед., сс. 577, 578; ср. Ласкарисъ, п. с., с. 18).